

Zdravilo.

Spisal Ivo Trošt.

ečkova mamica je bila bolna in je umrla. Kako je jokal Pečkov Jožek, ko so mu možje položili blede mamico v črno krsto in jo odnesli v cerkev, odtam pa v jamico na božjo njivo. Žalostna povest to, ko bi jo povedal, prežalostna; zato je ne napišem. Saj so plakali tedaj celo Kolčanovi trije otroci, videč, kako bridko je Pečkovemu Jošku. Bali so se, da bi zbolela tudi njihova mama, da bi jo položili na belo posteljo s črnim robom in ob postelji dve vrsti sveč in rož... O, tega ne!

Kolčanov Milan je obiskoval že poslednje leto domačo šolo in je poznal vse avstrijske dežele z glavnimi mesti, znal pokazati, kod teče Dunav in Ljubljana, kje se dobiva živo srebro, kje najboljše klobase, kje gosi in purani in »suha roba«; tega pa le ni maral misliti, da bi mu utegnila umreti mama. Kaj šele njegova za dobršno leto starejša sestra, ki že plete nogavice, krpa obleko, zna likati, skrobiti in delati papirnate in vezene cvetice kakor žive, samo da ne diše in ne uvenejo nikoli — Kolčanova Rožica zna tudi kuhati, zamesiti kruh in potico: vse, prav vse zna kakor mama; pozna, kdaj je kuhano meso in prismojen ričet, presladka kava in preplehka solata. Ali Rožica ne mara misliti o tem, da bo morala umreti tudi njena mama, kakor bo morala tudi ona in morajo vsi ljudje. In mlajši Dušan, od lani v drugem razredu ljudske šole, se še vedno rad skrije mami za predpasnik, ko ga zmerja oče, da je grdo napisal nalogo, zakaj Dušan je za razne mačke in packe — pravi mojster. Tudi je rad odlašal, da se je učil iz katekizma poslednji trenutek, ko so drugi že sedeli v šolskih klopeh. Mamin predpasnik mu je bil pribežališče. Kam bi se skril potem, ko bi ne bilo mame in predpasnika?

Ko bi pri Kolčanovih potrkala smrt na vrata, o, to bi morala bežati; najbrž bi v naglici pozabila koso, na prag naslonjeno. Hi, hi! Pa bi šla po svetu brez kose, in tedaj ne bi nikogar mogla pokositi. Nihče bi tačas ne umrl na božji zemlji. Smrt, le poizkusi, pa se boš kesala! Pri Kolčanovih te sprejmo kakor nikjer.

Radi so jo imeli, radi Kolčanovi otroci svojo mamico in za nič je ne bi pustili vzeti. Kaj bi potem počeli, sirote, brez mame, kakor Pečkov Jožek? Sirota! Oni dan je imel pod vratom odpeto srajčeco, ker mu ni nihče prišil odtrganega gumbiča. Sirota! Ti grda smrt, ti neusmiljena!

Toda smrt, ki hodi po svetu, da je ne vidi človeško oko, je menda čula prešerno besedovanje Kolčanovih otrok. Pomislite! Nekega jutra je Kolčanova Rožica sama kuhala kavo in solze je imela v očeh, ko je delala vanjo sladkor. Dušan se je tiho priplazil s postelje in molče našel svojo obleko, dasi jo je navadno iskal po vseh kotih, pa tudi na vrtu in pri sosedovih. Danes nič tega. Celó obul se je brez obotavljanja in umil

ušesa, umil celo vrat brez povelja — brez sile, čeprav je sicer izvršil to opravilo večinoma — po mačje.

Milan mu je povedal, da je mama tožila že nekaj dni, kako jo stresa, sinoči je še v postelji pila čaj in danes ni več vstala. Solze so zaigrale dobremu dečku v očeh. Tudi Dušanu je šlo na jok. In oče se ni mogel prav lotiti nobenega dela. Tu je premaknil to, tam ono — vse brez potrebe, da bi se le raztresel, pa zaman. Vse tiho, vse mrtvo je danes pri Kolčanovih. Nekaj groznega, kakor nezmagljiva pošast je obsenčilo hišo in njene prebivalce. Nobeden si ni upal govoriti na glas, kaj šele zakašljati.

Oče je popoldne napregel pri sosedu in zdrčal v mesto po zdravniku. O, kako dolge so bile ure, ko so ga čakali! Vsem se je zdela resnična trditev skrbnih sosed, prihajajočih in odhajajočih, da je bolnica vedno slabejša. Ako se onesvesti prej, nego pride zdravnik? Vsa zdravila zaman, nikjer več rešitve, nikjer utehe. Uboga družina! Kdo bo potem tolažil vznemirjene domače, kdo umel njih žalost?

Proti noči pride zdravnik in preišče bolnico. Strahoma so ždeli vsi razen očeta zunaj pred sobo. Vsako stopnjo zdravnikovo so smatrali pomenljivo, usodno, vsak šepet poguben. Slednjič začneta vendar z očetom na glas. Duri se odpro. Rožica nagloma otre solzne oči in vpraša očeta še na pragu kar vpricho zdravnika, kako je mamici. Očetov obraz je bil upadel, poln skrbi — znak komaj rahlega upanja, toda oče je rekel vendar odločno, dasi mirno: »Bo že, bo že bolje, ako Bog da!«

Otrokom je bilo to premalo. Ne zadoščalo bi jim niti tedaj, ko bi iste besede govoril sam zdravnik, učen gospod z dolgo brado in zlatimi očali; od očeta so pričakovali več, mnogo več. Odkod naj oče vzame tolažilnih besed, ako njemu samemu nedostaje prave nade! Ali so zaman klicali zdravnika? Samo za tako malenkostno iskrico toleži! Ali res ne ve zdravnik, da ozdravi Kolčanova mamica? Morda res ne more pomagati, čeprav je tako učen! E, nič ni učen, ako ne ozdravi mamice! Kdo naj ji pomaga?

Otrokom se je snovala v glavicah samo ena misel, a v različnih oblikah. Rožica se je hkrati domislila vseh čajev in tavžentrož, ki je kdaj slišala o njih, da imajo zdravilno moč.

Te mora poiskati. Sklenila je tudi letoindan moliti na čast Materi božji najdaljšo molitev, ki jo zna, če ozdravi mamica. Milan je poiskal v omari vse zdravilske knjige, domače zdravnike, Kneipa in zbirke zdravil, kakor jih rabi slovenski narod, ter po njih presojal materino bolezen. Dušan je hotel pomagati obema pri iskanju in sestri pri molitvi vse leto.

Oče je še spremil zdravnika k sosedu.

Bolnica se je umirila. Otroci so se zbrali na tihem ob njeni postelji in strmeli v prepadlo lice speče mamice, obenem so se pa tudi strahoma ozirali vstran: obraz predrage bolnice je bil popolnoma drugačen — skoro takšen kakor oni dan Pečkove mame, ko je umrla. »Popolnoma je mrtvaška,«

je slišal Milan sosedo, ki se je vračala domov, otiraje solzo sočutja. Srce se mu je krčilo in hotelo počiti obenem. Nehote si je priznaval, da trka tudi pri njih na duri neizprosna smrt. Bal se je sestrici in bratcu povedati to bridko resnico; ona sta pa ob pogledu na trpečo bolnico slutila prav isto in se nista upala tega razodeti Milanu.

Mirno so sedli k mizi poleg bolničine postelje in se bali skoro dihati na glas, da bi se ne prebudila mamica, zakašljala in umrla, kakor se je zgodilo pri Pečkovih. Milan je čital v knjigi o neki podobni bolezni, in ker si ni upal na glas, je samo pomignil onima, pa sta čitala za njegovim prstom, kako treba streči bolniku v tej bolezni in kakšen je običajni konec. Smrt...

Tedaj je plaval duh Kolčanove mamice visoko gori nad oblaki v neznanih višavah, sinjih daljavah pa zopet v prijetni solnčni bliščobi, v blagodejni ljubezni in gorkoti svojih najdražjih. Sanjala je, da je zopet mlada, brezskrbna, vesela, da se igra; sama še otrok, s svojimi otroki: z Milanom, Dušanom in Rožico. Skrivali so se po zelenem gaju, pomladno dehtečem in pomladno cvetočem, trgali cvetice in drug drugemu devali na glavo vence. Ona sama je imela na glavi že tri, sama pa ni dopletla kakor enega. Treba je bilo še cvetja. Šla ga je nabirat, pa tudi otroci so ji pomagali. Razgubili so se po dobri za dlje časa. Ko je imela nabranih že dokaj cvetic, ugleda skozi vejevje leskovega grma svoje tri otroke: trgali so šmarnice in bili zamišljeni v ta-le pogovor: »Jaz imam našo mamo tako rad, kakor bi bila angel nebeški — a jaz rajši kot vse na svetu, in jaz bi skočila za njo v grob, ko bi umrla.« Umrla!... Vsi se spogledajo. Grozna beseda! — »Jaz bi šel tudi sto dni daleč po zdravila, ko bi zbolela!« — »Jaz bi se ne ganil od njene postelje noč in dan«. — »Jaz bi vsako noč opravljala Marijino pobožnost. Na kolenih bi prosila Marijo, da mora in mora pomagati naši mami...«

Kolčanova mama je še vedno mislila, da sanja, pa je zares čula pogovor svojih otrok pri mizi poleg postelje. Še vedno je imela zaprte trepalnice, da ji ne bi prehitro minil krasni sen, da bi še vedno sanjala tako lepo, tako nebeško. Srce ji je začelo biti močnejše. Začela se je zavedati in obenem spoznavati sladko resnico, da niso bile to le sanje, marveč sama nepobitna istina. Srce ji je bilo močnejše in zdravje se ji je vračalo v topli ljubezni do dobrih otrok.

Spanje jo je okrepcalo, a ljubezen lastnih otrok, kdo ve, če ni bila boljši lek njeni bolezni kot zdravnikova učenost. Vsakega posebe bi najrajša poljubila in objela, a ni še mogla k njim s postelje... »Moji ljubi, predragi otročiči!«

Samo to je vzkliknila, in solze so jo zalile, solze sreče in veselja, a srce ji je bilo tako polno ljubezni.

Ni ji bilo treba več drugega zdravila. Otroci so se dvignili in obstopili postelj. Kdo naj opiše radost, ko so zopet opazili materin smehljaj?

